

13 Lithsedijk 6

- ...Dokter van Taeke zocht den omgang niet met den notaris...
- Rijksmonument. 1845. Empire. Ruim een eeuw lang heeft dit huis een notariaat gehuisvest.
In de film werd het huis als doktershuis gebruikt.

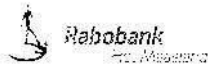
14 Bergkorenmolen Zeldenrust

- ...Die molen, een forsche stevige bovenkruier, hij staat op de grondslagen van een toren...
- Rijksmonument. 1825. In de loop der tijden drie keer uitgebrand en diverse malen gerestaureerd. Sinds 1973 is de molen eigendom van de gemeente Lith.

15 Sluis- en stuwcomplex

- ...Ge hadt hier ook Cis den Doove, die woonde in een klein arkje op de Maas, dat had hij een beetje buiten het dorp achter het veer liggen...
- Rijksmonument. Franciscus van der Lee (Geffen 1832 - Lithoijen 1907) stond model voor Cis den Doove, hij was een schilderachtig figuur en een stroper eerste klas. Bij de maaskanalisisatie en de bouw van het even verder op gelegen sluis- en stuwcomplex in de jaren dertig werd de Maas hier verlegd.

Met dank aan de sponsors

Bouwbedrijf van der Maazen
Bouwoort Betonmortelcentrale
SMB Nederland BV
Assurantiekantoor De Mōskant
Drukkerij Putters, Oss
Klinkhamer Computers

Café Zaal De Leeuwerik
Hopman Logistieke Diensten
Ruijs Reizen
Installatietechniek Lithoijen
Creations, the Communication Company

ANTOON COOLEN WANDELROUTE

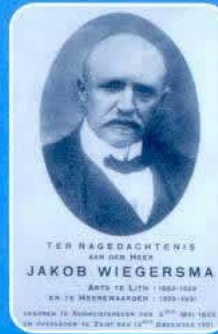

STICHTING STUWEND LITH

Deze historische wandelroute werd samengesteld door de Heemkundekring "Maasdorpen in de gemeente Lith" t.g.v. de 100^e geboortedag van de schrijver Antoon Coolen (geboren te Wijlre op 17 april 1897 en overleden te Eindhoven op 9 november 1961; begraven in Waalre). Lengte van de route: circa 5 kilometer.

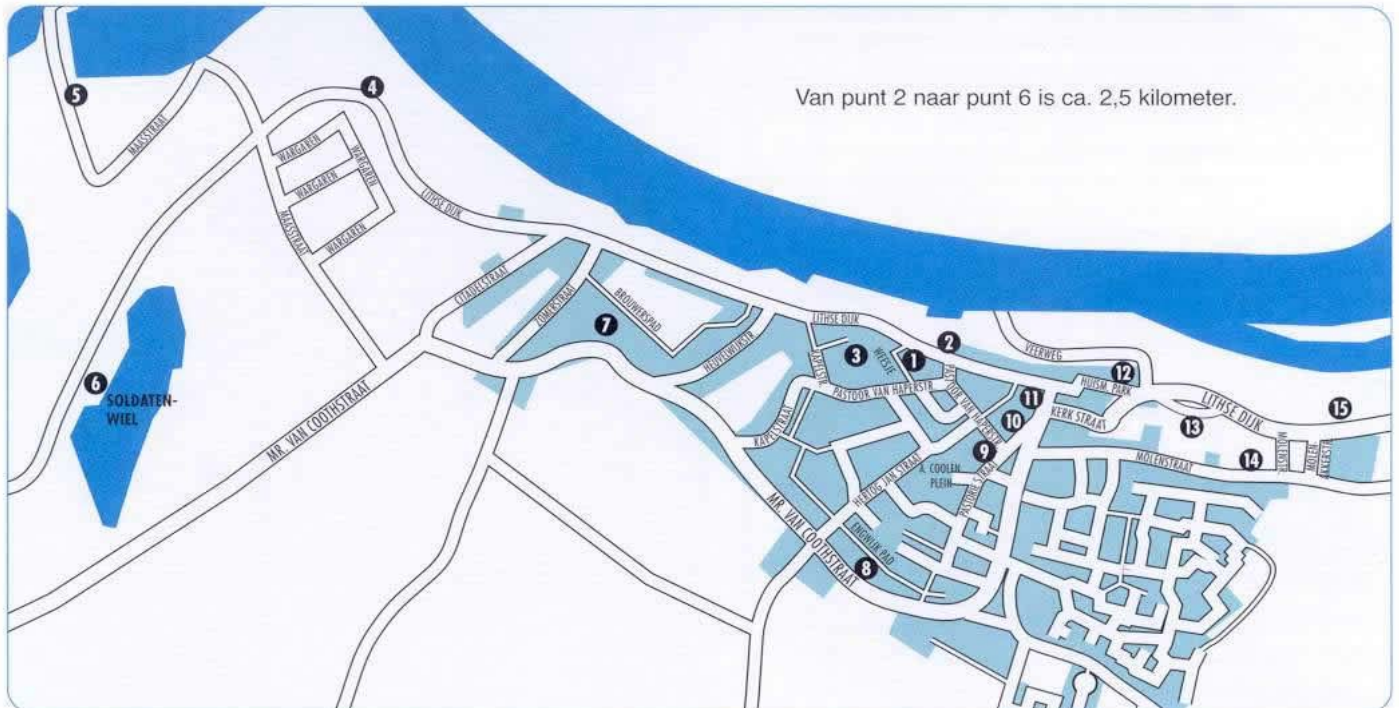
"Dorp aan de rivier" werd in 1934 geschreven en was Coolens achtste roman. Hoofdpersoon Tjerk van Taeke is een mengeling van vader Jacob en zoon Hendrik Wiegiersma. Jacob (geboren Surhuisterveen 1863; overleden Zeist 1931; begraven Heerewaarden) was van 1889-1929 huisarts in Lith. Zoon Hendrik (geboren Lith 1891; overleden Deurne 1969) was huisarts in Deurne. Niet alleen Tjerk van Taeke is terug te voeren op de historische werkelijkheid, dit geldt ook voor andere personages en allerlei plaatsen in het boek. "Dorp aan de rivier" is echter een roman en geen geschiedenisboek!

De cursief gedrukte teksten in deze folder zijn citaten uit het boek "Dorp aan de rivier".

Medicus / pictor en vriend van schrijver Antoon Coolen, Hendrik Wiegiersma, heeft het bandontwerp en de illustraties van het boek gemaakt. In 1958 is het boek "Dorp aan de rivier" onder de gelijknamige titel verfilmd door Fons Rademakers (zijn film-debuut). Het filmscenario werd geschreven door Hugo Claus en Friso Wiegiersma (zoon van Hendrik) verzorgde de

decors en kostuumontwerpen. De buitenopnamen werden op locatie in Lith gemaakt en veel inwoners van Lith speelden als figurant mee. De film kreeg een jaar later een Oscar-nominatie, de eerste keer dat een Nederlandse film een dergelijke onderscheiding kreeg. De roman was een echte bestseller en is meer dan 40 x herdrukt. Naast de Nederlandstalige edities is het boek in 7 talen vertaald n.l. Duits, Frans, Tsjechisch, Fins, Noors, Slowaaks en Spaans.

...De Maas ligt langs dit dorp. Zij komt er naar toe gestroomd. Zij vloeit er vriendelijk langs. Zij buigt er zich weer van af. Zij ligt in de blanke boorden der verzanding en in hare bochten, in het fluwelen groen van vlak gevlijde uiterwaarden, tusschen de welige ruigten der grienden. Een stoomertje trekt tegen de stroom op. Een schokker ligt pal stil verankerd boven zijn spiegelbeeld, waar trillende rimpels in slaan...

1 Lithsedijk 50

...Dokter van Taeke had zijn wonderlijk hoog ouderwetsch huis aan den hoogen Maasdijk, de dijkweg lag er open langs, het huis had een vrij uitzicht over de Maas, over de uiterwaarden en grienden, over het veer, over de landen en weiden achter de rivier tot over de naburige dorpen toe...

- Rijksmonument. 1686. Renaissance elementen, gerestaureerd medaillon van onbekend persoon in bovendeeel. (Geboortehuis van Hendrik Wiegersma).

2 Lithsedijk 57

...Een andere jongen was stoker op een bootje van de stoomvaartonderneming op Rotterdam...

- voorm. kantoor stoomvaartonderneming Janssen boten.

3 Plek van voormalig wiel

...Zij spraken over hun Wiel. Die Wiel lag even voorbij het huis van den dokter, binnendijks, evenwijdig met de Maas. Zij was lieflijk om te zien. Daar zat visch in de Wiel, neen, daar zat één visch in, die voor andere visschen geen plaats liet, er zat een achthonderdjarige snoek in! Die sliep op den bodem, het water wiegde van zijn ademhaling...

- Plek van voormalig wiel, ontstaan door dijkdoorbraak in 1855 en gedempt in de jaren dertig met klei welke vrijkwam bij de bouw van het nabijgelegen sluis- en stuwcomplex.

4 Plek waar Mammeke woonde

...Hij gaat nog eens naar Mammeke kijken, die heeft haar huisje laag aan den dijk. Ze heeft een grooten geruiten doek over het hoofd hangen. De rivier had voor haar iets kwaads meegebracht...

5 De Lithse ham

...Er was eenen enkelen rijken eigen boer, Janus de Mert op de Bergen, de weduwnaar, dat was er zoo eene, dien maakten ze niks. Janus de Mert stroopte de hazen van den dokter weg en wou niet hebben, dat de dokter op zijnen grond kwam jagen. Dat hinderde den dokter gruwelijk...

- Deze grote uiterwaard - de Lithse Ham - met o.a. het toponym "de Bergen" (= hoog gelegen stuk grond en vroeger behorend tot de gemeente Heerewaarden) is door de zandwinning van de laatste tientallen jaren één grote waterplas geworden, gebruikt voor recreatie.

6 Soldatenwiel

...In den nacht als den dijk brak dan verschoof er iets in de lucht, de huizen trilden van een aardbeving, het donderde in den hemel, het water steeg dreunend over de wegen tot één wijde zee die was niet te overzien...

- "Het binnendijks Soldatenwiel" is ontstaan in 1795 en volgens een legende zouden hier enkele soldaten in omgekomen zijn.

7 Brouwerspad 24

...Hij liet zijn eigen toch lijmen, en ging op een ander, voor zijn potje bier...

- Hier was van 1867-1951 gevestigd de Koninklijke Stoombierbrouwerij "Het Hert", die alle cafés in de omgeving van bier voorzag. Hier werkte o.a. Toon van Nuenen (de Pale Pie).

8 Engwijkpad

...Binnen den dijk langs de wegen, daar woonden de boeren, dat waren meest kleine pachtboeren, die een acht of tien bunder bewerkten, die hooiland en grasland pachtten en land in den polder bebouwden. De machtige groote heeren van den grond, die zaten hier of daar, die zaten in 's-Hertogenbosch, die inden de pachtsommen waarvoor hier de boeren te werken hadden in dit kleine dorp...

- Boerderijen nummer 8 en 14 zijn rijksmonument. De paden in Lith zijn vlucht- of kerkpaden en werden veel gebruikt i.v.m. hoog water. De lange smalle percelen op het Engwijkpad voor de huizen zijn middeleeuws van structuur.

9 Sint Lambertuskerk

...Maar zijn jongens die werden katholiek opgevoed. En voor de nonnes in het klooster had hij zijne groote voorliefde...

- Rijksmonument, evenals het kerkhof. Aan het Antoon Coolenplein: neogotische Sint Lambertuskerk (1900 architect C. Franssen); H. Hartbeeld(1927); R.K.Pastorie(1845) en voor 1900 één geheel vormend met de vroegere Waterstaatskerk. Achter de kerk lag van 1878-1968 het Gertrudis gesticht van de zusters Franciscanessen S.F.I.C. van Veghel.

10 Marktplein 7

...Binnendijks ligt, als in een arm, het dorp ingesloten, de kom, het marktpleintje met de linden.
Herberg De Koffiekan, later heeft hij den naam van zijn herberg veranderd, hij noemde zijn herberg toen café Moira...

Op Marktplein 7 is al meer dan 125 jaar een café gevestigd; op no. 6 woonde Sjef de Smid (J.A.B. van Herwaarden, Lith 1881-Lith 1968) en had er zijn werkplaats. Beide locaties werden in de film gebruikt. Dorpspomp met eerste steen van voormalig gemeentehuis.

11 Lithsedijk 24

...Ze helpen elkaar de poort over, stijgen als apen langs een regenpijp, grijpen muurijzers en klauteren het raam weer in. Hier in het open raam, blijven zij zitten...

- woonhuis met praktijk (1893-1929) van Jacob Wiegersma. Op het tegenover gelegen parkeerterrein beeld van de snoek (1991 Steenbeek/Jager).

12 N.H.kerkje

...Willem zwijgt en rijdt den dijk op, de smalle straat door, die langs een oud kerkje draait...

- N.H.kerkje (1953, architect J.H. v. Epen, Delftse School). Tot 14-1-1945 stond hier een gotisch kerkje (Rijksmonument), dat toen door een V-I totaal verwoest werd. Funderingsresten van een veel grotere romaanse kerk in plantsoen aanwezig.

